

structure of specialness is consistent with the method of psychotherapy “I-reconstruction”]. *Visnyk Natsionalnoho aviatytsiinoho universytetu. Seriya: Pedagogika. Psykholohiia: zb. nauk. pr.* 1(22). 118-125.

Pavlenko, Tetyana. (2023). Fantazii yak osnovnyi sposib proiavu konstruktiv osobystosti v metodi psykhoterapii «IA-rekonstruktsiia» [Fantasies as the main way to manifest constructs of specificity in the method of psychotherapy “I-reconstruction”]. *Distance Education in Ukraine: Innovative, Normative-Legal, Pedagogical Aspects*, 3: 286-291.

Bilodid, I. K. (1974). *Slovnnyk ukrainskoi movy*. [Dictionary of Ukrainian language]. K. : Naukova dumka. 840 s

Fromm, E. (2010). *Maty chy buty?* [To have or to be?]. Kyiv: «Ukrainskyi pysmennyk».

Frankfurt, H. (1969). Alternate possibilities and moral responsibility. *Journal of Philosophy*. 66.

T. Pavlenko

IMPROVEMENT OF THE “VOLODINNA” CONSTRUCT IN THE STRUCTURE OF SPECIFICITY TYPICAL TO THE METHOD OF PSYCHOTHERAPY “I-RECONSTRUCTION”

Resume

*The article analyzes the concept of the structure of specialness in the method of psychotherapy “I-reconstruction”, and defines the important concept of “possession” as one of the main warehouses. The author's design has been dismantled. Theoretical materials are illustrated with the following tables. There is **further research** in the emerging views on the role of the construct “possession” in the formation of injuries and their influx into life. **Research methods:** theoretical analysis, scientific research in psychology, medicine; systematization and logical organization of the extracted material. The follow-up procedure transferred the findings of the bibliographical, step-by-step problem-based and step-by-step methods using the method of understanding the construct “possession” in the structure of the particularity similar to the method of psychotherapy “I-reconstruction” (Pavlenko, 2022). It has been shown that in order to develop the structure of a particularity, it is necessary to maintain low criteria of similarity in order to allow internal processes to be modified in the new world. In our case, the main constructs are nutritiousness, volition and satisfaction. In this article, a completely new look was proposed at the role of fluid in the life of the individual, which was infused with other structural elements in the human psyche. As a result, the author's designation of the construct “possession” was established, and the formation of trauma to this construct was illustrated in accordance with the method of psychotherapy “I-reconstruction”.*

*In **this work**, the role of the construct “possession” in the structure of specialness was established, and the ability to work in it, in the psychotherapeutic process, was shown. For example, problems in food behavior, the development of delay in speeches, drugs and people, throwing out food or giving away your speeches, a tendency to impulsive purchases are signs of injury to this construct.*

Key words: possession; psychotherapy; structure of specialness; I-reconstruction.

DOI

УДК 159.952.4-053.4:793.7(045)

М. Патруль, О. Кузьмич

РОЗВИТОК ВЛАСТИВОСТЕЙ УВАГИ У ДОШКІЛЬНЯТ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНІК

Резюме

У статті представлено результати теоретичного аналізу властивостей уваги та емпіричного дослідження розвитку властивостей уваги дошкільників засобами ігрових технік.

***Мета дослідження** теоретично проаналізувати, емпірично дослідити особливості розвитку властивостей уваги у дошкільнят, розробити та впровадити корекційну програму розвитку властивостей уваги у дошкільнят засобами ігрових технік.*

***Процедура дослідження** базувалася на комплексі теоретичних, емпіричних та статистичних методів дослідження. Під час теоретичного дослідження були застосовані теоретико-методологічний аналіз, синтез порівняння, систематизація та узагальнення наукової*

ПСИХОЛОГІЯ

літератури з проблеми дослідження властивостей уваги. На етапі емпіричного дослідження використовувалися спостереження, бесіди, тестування, експеримент, що включав констатувальну та формувальну частини. На етапах констатувального та формувального експериментів були використані спеціальні психодіагностичні методики: для діагностування властивостей уваги у дошкільнят - «Тест П'єрона-Рузера» на виявлення рівня концентрації уваги; методика «Коректурна проба Б. Бурдона» на виявлення рівня стійкості уваги; методика «Знайди і порахуй фігури» для визначення рівня обсягу уваги. Обробка експериментально отриманих даних здійснювалась за допомогою методів математичної статистики: критерій Колмогорова-Смірнова для визначення типу розподілу даних, метод порівняння груп (U Манна-Уїтні для порівняння двох незалежних вибірок).

Результати. В ході емпіричного дослідження розвитку властивостей уваги дошкільників засобами ігрових технік було виявлено високі рівні властивостей уваги по наступним показникам: концентрація уваги – 50% респондентів; стійкість уваги – 45%; обсяг уваги – 55%. Середні рівні: концентрація-40% респондентів; стійкість-45%; обсяг-35%. Низькі рівні властивостей уваги: концентрація-10%; стійкість-45%, обсяг-10%. Отже, наступним етапом була створена та проведена корекційна програма розвитку властивостей уваги за допомогою засобів ігрових технік. А також, за допомогою математичної обробки даних була проведена оцінка ефективності розробленої корекційної програми розвитку.

За результатами дослідження сформульовано **висновок** про ефективність застосування корекційної програми розвитку властивостей уваги за допомогою засобів ігрових технік та рекомендовано для використання в роботі практичних психологів у закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: властивості уваги; дошкільники; ігрові техніки; концентрація уваги; корекційна програма розвитку; обсяг уваги; стійкість уваги; психокорекція; увага

Вступ. Питання дослідження розвитку уваги традиційно вважається однією з найбільш важливих, складних та неоднозначних проблем психології. Важливо, враховуючи сучасні тенденції розвитку дитини, досліджувати нові методи роботи та впливу, задля покращення рівня навчального процесу та оптимізації освітньої діяльності в закладах шкільної та дошкільної освіти.

Теоретичні положення формування уваги у дітей, проблеми розвитку даного пізнавального процесу досліджувало багато вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Д. Бродбент, Д. Узнадзе, Л. Виготський, Г. Костюк та інші.

Р. Вудвортс досліджував об'єм уваги, зсуви і коливання уваги та інші особливості (Вудвортс, 1978). Проблеми психології уваги, а також їх теорії та моделі вивчав В. Вундт, Е. Тітченер, Т. Рібо, В. Волошин, О. Соловей, І. Муханова та інші.

В свою чергу, феномен гри привертав увагу великої кількості стародавніх філософів, мудреців, педагогів, вчених, психологів та соціологів. Зокрема це були видатні мислителі минулого: Аристотель, Платон, Ж.-Ж. Руссо, Ф. Шиллер, Г. Спенсер, Дж. Локк, Я. Коменський, Г. Сковорода, Г. Гегель, І. Зязюн та ін. У своїх працях вони вивчали основні положення гри та її значення у становленні психіки особистості. Творчі ігри, які несли в собі соціальний характер розглядали А. Макаренко, В. Сухомлинський, В. Терський, та Л. Коваль у своїх працях та наукових надбаннях. І. Нечуй-Левицький та О. Духнович в своїх працях відобразили етнічні особливості ігрової взаємодії дітей. Сучасними дослідженнями творчої ігрової діяльності як комплексного засобу, який виступає базою зародження правильних основ для побудови самооцінки та самоаналізу, є науково-методичні розробки, здійснені Л. Куликовою, В. Шмаковим, Г. Селевковим та низкою інших авторів.

К. Гросс убачав сутність гри в тому, що вона служить підготовкою до серйозної подальшої діяльності; у грі людина, вправляючись, удосконалює свої здатності (Гросс, 1916). В. Сухомлинський писав, що без гри не має і не може бути повноцінного розумового розвитку (Сухомлинський, 1972).

У віці 5-6 років основною діяльністю для дошкільників є гра. Проте саме в цьому віці батьки та вихователі в садочках ведуть активну підготовку дітей до школи: вивчають букви, цифри, вчать писати та читати. Це може не завжди подобатись дітям та виснажувати їхню нервову систему. Дошкільникам доводиться проявляти свою посидючість, зосередженість та максимально включати свої пізнавальні процеси, постійно їх контролюючи. Дуже велика кількість поданої нової інформації, яка підноситься незвичним для них шляхом, тобто, сидінням за партою певний відведений відрізок часу, без можливості погратись та вільно спілкуватись з друзями, змушує

дитину прикладати великих вольових зусиль, що звичайно знесилоє та втомлює її психіку (Кузьмич, 2023).

П. Щербань говорив про важливість використання навчально-педагогічних ігор для залучення дітей до безпосередньої участі у навчальному процесі та самостійному пошуку шляхів та засобів розв'язання навчальних завдань (Щербань, 2014).

Тому працюючи з дошкільнятами ми маємо враховувати всі вікові особливості розвитку психічних процесів та нервової системи. У своїй роботі ми зосередили увагу на вивченні розвитку властивостей уваги у дошкільнят засобами ігрових технік. Узагальнюючи теоретичний аналіз психологічних джерел присвячених вивченню уваги у дітей, можемо виокремити наступні властивості уваги: концентрація, стійкість, переключення, розподіл та обсяг. Та підкреслити важливість використання засобів ігрових технік у роботі з дошкільнятами.

Мета дослідження полягає у теоретичному аналізі та емпіричному дослідженні особливостей розвитку властивостей уваги у дошкільнят, розробці та впровадженні корекційно-розвивальної програми розвитку властивостей уваги у дошкільнят засобами ігрових технік.

Завдання:

1. Здійснити теоретичний аналіз літератури щодо особливостей розвитку уваги у дошкільньому віці та ефективності засобів ігрових технік у роботі з дошкільниками.

2. Підібрати комплекс психодіагностичних методик та провести емпіричне дослідження розвитку властивостей уваги у дошкільнят.

3. Розробити та впровадити програму розвитку уваги у дошкільнят засобами ігрових технік та здійснити аналіз її ефективності.

Методи. Відповідно до мети і завдань дослідження обрано й використано комплекс методів: теоретичні – аналіз, синтез, порівняння, систематизація та узагальнення наукової літератури з проблеми дослідження уваги; емпіричні – спостереження, тестування за допомогою комплексу методик: «Тест П'єрона-Рузера» на виявлення рівня концентрації уваги дошкільників; методика «Коректурна проба Б. Бурдона» на виявлення рівня стійкості уваги дошкільників; методика «Знайди і порахуй фігури» для визначення рівня обсягу уваги. Обробка емпірично отриманих даних здійснювалась за допомогою методів математичної статистики: критерій Колмогорова-Смірнова для визначення типу розподілу даних та критерій Манна-Уїтні для порівняння груп з ненормальним розподілом. Розрахунки було проведено за допомогою програми IBM SPSS Statistics 29.

Для дослідження рівня уваги дітей 5-6 років, було обрано дошкільний навчальний заклад міста Рівне. Для цього було залучено 34 дитини віком від 5-ти до 6-ти років. Це діти старшої групи, дитячого садочку. Для більш успішного дослідження всіх дітей було поділено на дві групи, по 17 дітей у кожній.

Результати. Дослідження рівня концентрації, стійкості та обсягу уваги, було першим кроком у виявленні загального вміння дітей активувати свої пізнавальні процеси за допомогою регулювання власної уваги, та вмінні її утримувати в певні моменти. Таке дослідження дало змогу

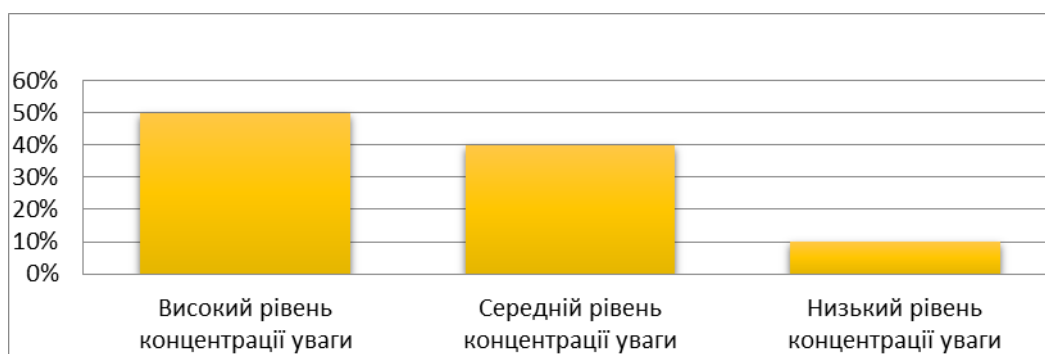

Рис.1 Відсотковий розподіл рівня концентрації уваги дошкільників за результатами методики «Тест П'єрона-Рузера»

зрозуміти наскільки на даний момент діти дошкільного віку готові для подальшого навчального процесу вже у шкільному закладі освіти. Від рівня розвитку уваги залежить успішність сприймання та запам'ятовування наданого вихователем/вчителем матеріалу, а також швидкість здорової адаптації до нових умов й проходження, так званої, кризи першокласника.

ПСИХОЛОГІЯ

За результатами проведення методики «Тест П'єрона-Рузера» на виявлення стану уваги дошкільників, ми отримали наступні результати: 50% респондентів має високий рівень концентрації уваги, 40% - середній рівень концентрації та лише 10% - має низький рівень (рис.1).

Після проходження дошкільниками методики «Коректурна проба Б. Бурдона» на виявлення рівня стійкості уваги, було виявлено такі результати: 45% респондентів мають високий рівень стійкості уваги; 45% досліджуваних - середній рівень стійкості уваги; 10% - низький рівень (рис.2).

Рис.2. Відсотковий розподіл рівня стійкості уваги дошкільників за результатами методики «Коректурна проба Б. Бурдона»

Результати за методикою «Знайди і порахуй фігури» для визначення рівня обсягу уваги мають наступний вигляд: 55% респондентів мають високий рівень обсягу уваги, 35% досліджуваних показали середній рівень та 10% мають низький рівень обсягу уваги (рис.3).

Рис.3. Відсотковий рівень обсягу уваги дошкільників за результатами методики «Знайди і порахуй фігури»

Проаналізувавши отримані результати визначення рівня властивостей уваги таких як концентрація, стійкість та обсяг, можна прослідкувати закономірність, що у респондентів із високим рівнем концентрації, був високий рівень стійкості та обсягу уваги. Та відповідно респонденти, які отримали найнижчі бали, за результатами хоча б однієї із методик, і у всіх наступних показували такий самий рівень розвитку даних властивостей.

Опираючись на попередньо виявлені та проаналізовані результати проведеного дослідження, враховуючи психологічні особливості кожної дитини, рівень адаптованості та вміння працювати у визначений час, нами була розроблена психокорекційна програма розвитку властивостей уваги у дітей засобами ігрових технік. Метою корекційної програми розвитку є активізація роботи пізнавальних процесів за допомогою стимулювання уваги дошкільників, покращення рівня показників властивостей уваги та розвитку емоційно-вольової сфери дітей.

Корекційна програма складається із дев'яти основних ігрових технік, кожна з яких підібрана для розвитку певної властивості, які були до цього дослідженні на дітях старшої групи дитячого садка. Дітей було поділено на дві групи – експериментальну та контрольну. Трьохденну програму розвитку було здійснено із дітьми експериментальної групи. Проведення такої програми проходило у вигляді психологічного заняття, мало свою чітку структуру, до якої діти звикли, та тривало 30хв, що є найоптимальнішим варіантом для дітей 5-6 років.

Заняття № 1. Дане заняття корекційної програми зорієнтоване на розвиток концентрації уваги дошкільників. Його метою є проведення трьох різнопланових технік на покращення зазначеної властивості, які являють собою основну частину заняття.

Заняття № 2. Заняття розраховане та націлене на розвиток стійкості уваги. Для цього були запропоновані ігрові техніки, які найбільш оптимально сприяють збереженню уваги на одному і тому ж об'єкті чи завданні.

Заняття № 3. Метою третього заняття є розширення та покращення обсягу уваги дошкільників. Три ігрові техніки, які було проведено, найкраще забезпечили утримування певної кількості предметів, під час одного показу, або ж при сприйнятті на слух. Детальний опис програми відображений в кваліфікаційній роботі О. Кузьмич (Кузьмич, 2023).

Після проведення корекційної програми розвитку властивостей уваги дошкільників засобами ігрових технік, важливим було перевірити її ефективність. Для цього ми емпірично порівняли результати рівня розвитку властивостей уваги дітей експериментальної групи (ЕГ), які взяли участь у цій програмі, та дітей контрольної групи (КГ). Повторне проходження дошкільниками опитування показало наступні результати: за методикою «Тест П'єрона-Рузера» рівень концентрації уваги дошкільників значно збільшився у респондентів ЕГ. У респондентів КГ, після повторного проведення методик рівень залишився таким самим, та навіть деякі показники мали нижчий результат. Тому можна побачити видиму різницю між респондентами КГ і ЕГ, та можна вважати, що вправи розвитку вплинули позитивно (рис.4).

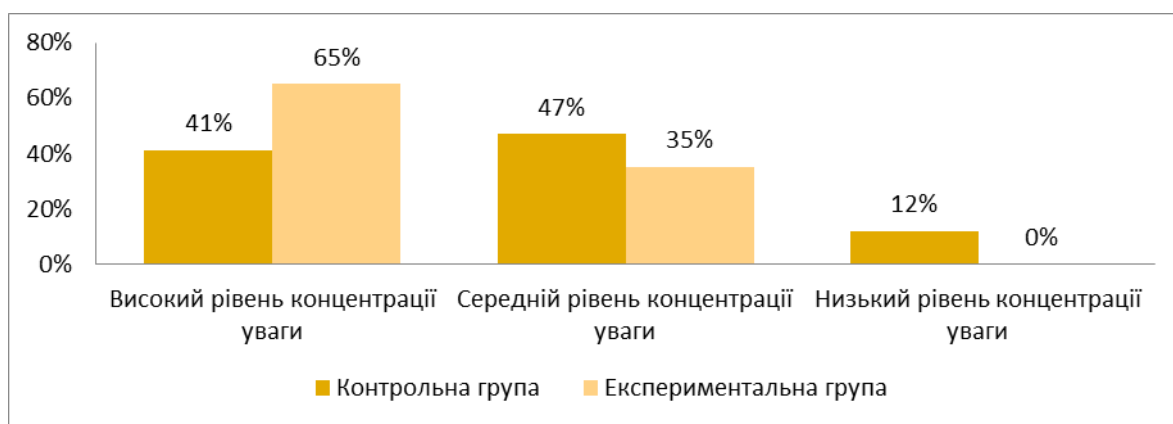

Рис. 4. Відсоткове співвідношення КГ та ЕГ за результатами повторного проходження методики «Тест П'єрона-Рузера»

За результатами методики «Коректурна проба Б. Бурдона» маємо видиму різницю у показниках ЕГ та КГ. Показники середнього рівня стійкості уваги зрівнялися у двох групах у наслідок того, що респонденти, які мали середній рівень після проходження колекційної програми, підвищили його, а респонденти, які мали низький рівень – змінили його на високий. Респонденти КГ отримали такі ж результати, як і після проходження методик перший раз. Отже, корекційну програму можна вважати дієвою, та впливовою, яка вчить дітей мобілізувати увагу, тренує її та покращує (рис.5).

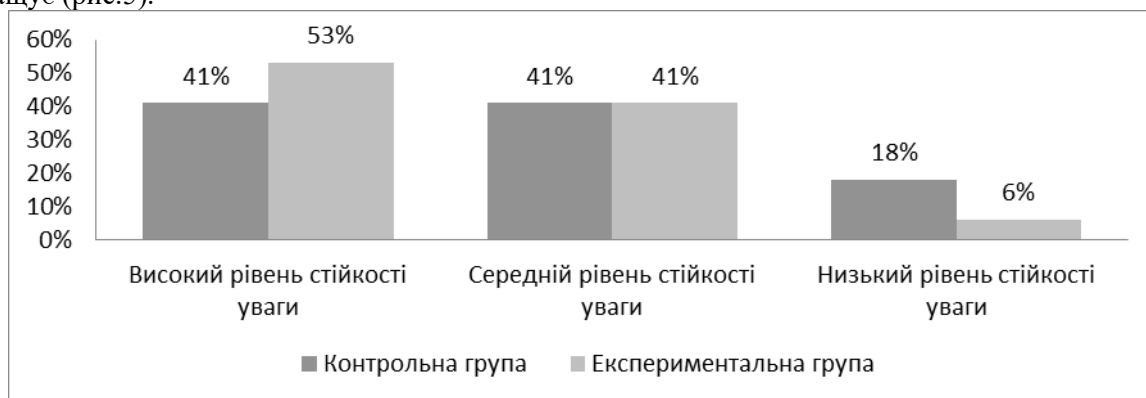

Рис. 5. Відсоткове співвідношення КГ та ЕГ за результатами повторного проходження методики «Коректурна проба Б. Бурдона»

Результати за методикою «Знайди і порахуй фігури»: респонденти ЕГ значно покращили свої результати, велика кількість дітей отримала високий рівень обсягу уваги. Респондентів, які

ПСИХОЛОГІЯ

отримати низький рівень – немає. Респонденти, які отримали середній рівень у ЕГ менше, оскільки їх рівень збільшився. Респонденти КГ отримали такі ж результати, тобто дана властивість залишилася на тому ж рівні (рис.6).

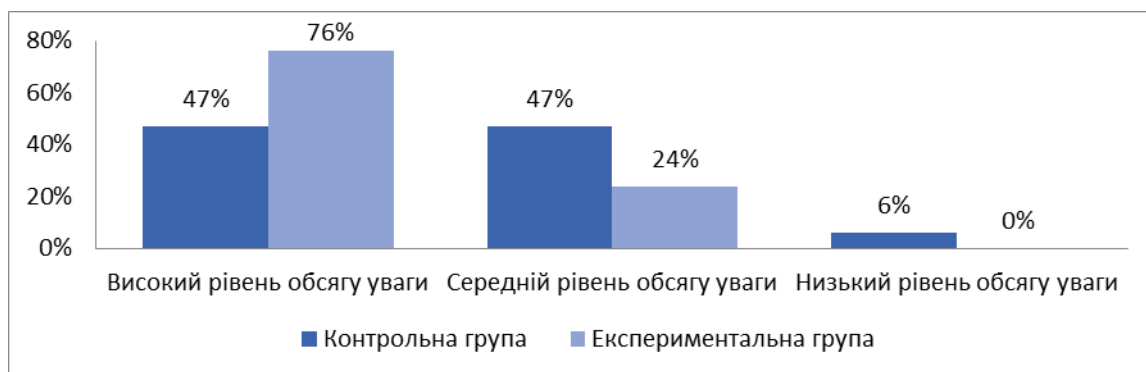

Рис. 6. Відсоткове співвідношення КГ та ЕГ за результатами повторного проходження методики «Знайди і порахуй фігури»

Для перевірки ефективності отриманих даних також була виконана математична обробка за допомогою критерію Колмогорова-Смірнова для визначення типу розподілу. Відповідно до результатів розподіл даних був застосований критерій U Манна-Уїтні для порівняння двох незалежних вибірок. Було встановлено значимі відмінності у показниках рівня стійкості уваги за методикою «Тест Перона-Рузера» та у показниках обсягу уваги за методикою «Коректурна проба Б. Бурдона» до та після проходження корекційної програми, не немає видимих значимих відмінностей у показниках концентрації уваги за методикою «Знайди та порахуй фігури», оскільки асимп. значення більше за 0,05 (див. табл.1).

Таблиця 1

Результати КГ та ЕГ після проходження корекційної програми розвитку властивостей уваги

Властивості уваги	Рангова сума КГ	Рангова сума ЕГ	U	Асим. знач
Концентрація	257,50	337,50	104,500	0,119
Стійкість	230,50	364,50	77,500	0,019
Обсяг	216,50	378,50	63,500	0,004

Результати за даним обробки даного критерія показали, що розроблена програма корекції розвитку мала вплив на стійкість та обсяг уваги дошкільників більшою мірою ніж на концентрацію.

Дискусія. Проведене експериментальне дослідження дозволяє нам говорити про ефективність запропонованої корекційно-розвивальної програми розвитку властивостей уваги у дошкільнят засобами ігрових технік та можливість її подальшого застосування для розвитку пізнавальних процесів у дошкільнят, оскільки програма мала позитивний вплив на такі властивості уваги, як стійкість та обсяг, і була підтверджена статистичними даними. Також, слід зазначити, що найменшого впливу зазнала концентрація уваги, ми не отримали статистичного підтвердження, але підвищення рівня показників ми прослідковуємо, це може свідчити про недостатній кількісний показник респондентів та рекомендуємо доповнити заняття корекційної програми зорієнтоване на розвиток концентрації уваги у дошкільників. Подальші дослідження розвитку властивостей уваги мають бути відображені в розширенні та доопрацьованні корекційної програми розвитку властивостей уваги засобами ігрових технік у дошкільнят.

Висновки. У роботі здійснено узагальнення теоретичних та емпіричних результатів дослідження розвитку уваги дошкільників, використанні засобів ігрових технік у програмі розвитку властивостей уваги. Здійснено огляд та аналіз наукових джерел щодо особливостей та властивостей уваги як пізнавального процесу у дітей дошкільного віку. Проаналізовано вплив ігрових технік на покращення уваги дошкільників та також важливість гри в цілому. За

допомогою психодіагностичних методик досліджено такі властивості уваги, як: концентрація, стійкість та обсяг у дошкільнят. Розроблено корекційну програму розвитку властивостей уваги дошкільників засобами ігрових технік. Перше заняття програми зорієнтоване на розвиток концентрації уваги дошкільників. Її метою є проведення трьох різнопланових технік, які являють собою основну частину заняття. На другому занятті дітям було запропоновано ігрові техніки для розвитку стійкості уваги. Для цього були підібрані техніки, які найбільш оптимально сприяють збереженню уваги на одному і тому ж об'єкті чи завданні. Метою третього заняття є покращення обсягу уваги дошкільників. Повторно діагностовано та здійснено порівняння рівня властивостей уваги контрольної та експериментальної групи, які брали участь у програмі розвитку. Результати за даним обробки математичного критерія показали, що розроблена програма корекції розвитку вплинула на стійкість та обсяг уваги дошкільників більшою мірою ніж на концентрацію.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Барташнікова, І.А., & Барташніков, О.О. (2007). Розвиток уваги та навичок навчальної діяльності у дітей 5-6 років: *Навчальний посібник/2-е вид., переробл. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан*. 40с.
- Вишнівська, І. О., & Євдокимова, Н. О. (2015). Розвиток та корекція уваги учнів молодшого шкільного віку. *Парадигма пізнання: Гуманітарні питання*. 97с.
- Ворожейкіна, О.М. (2011). 100 цікавих ідей для проведення уроку. *Харків: Основа*. 55 с.
- Дичківська, І.М. (2004). Інноваційні педагогічні технології. *К.: Академвидав*, 450 с.
- Кузьмич, О.В. (2023). Розвиток уваги у дошкільнят засобами ігрових технік. *Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра спеціальності «Психологія». Національний авіаційний університет. Київ*. 41с.
- Кузьмич, О.В. (2023). Розвиток уваги дошкільнят засобами ігрових технік. *Політ. Сучасні проблеми науки. Гуманітарні науки: тези доповідей XXIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Національний авіаційний університет. Київ*. 317-318.
- Сухомлинський, В. А. (1972). Сердце отдаю детям. *К. : Радянська школа*. 3. 244 с.
- Щербань, П. (2014). Застосування ігрових технологій в освіті: історія і перспективи. *Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського*, 308с.

REFERENCES

- Bartashnikova, I.A., & Bartashnikov, O.O. (2007). Rozvytok uvahy ta navychok navchalnoi diialnosti u ditei 5-6 rokiv [Development of attention and learning skills in children aged 5-6 years]. *Navchalnyi posibnyk/2-e vyd., pererobl. – Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan*. 40 s.
- Vyshnivska, I. O., & Yevdokymova, N. O. (2015). Rozvytok ta korektsiia uvahy uchniv molodshoho shkilnoho viku [Development and correction of attention of primary school students]. *Paradyhma piznannia: Humanitarni pytannia*. 97 s.
- Vorozheikina, O.M. (2011). 100 tsikavykh idei dlia provedennia uroku [100 interesting ideas for the lesson]. *Kharkiv: Osnova*. 55 s.
- Dychkivska, I.M. (2004). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies]. *K.: Akademydav*, 450 s.
- Kuzmych, O.V. (2023). Rozvytok uvahy u doshkilniat zasobamy ihrovykh tekhnik [Development of attention in preschoolers by means of game techniques]. *Dyplomna robota na zdobuttia osvitnoho stupenia bakalavra spetsialnosti «Psykhologhii»*. *Natsionalnyi aviatsiynyi universytet. Kyiv*. 41s.
- Kuzmych, O.V. (2023). Rozvytok uvahy doshkilniat zasobamy ihrovykh tekhnik [Development of preschoolers' attention by means of game techniques]. *Polit. Suchasni problemy nauky. Humanitarni nauky: tezy dopovidei KhKhIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii zdobuvachiv vyshchoi osvity i molodykh uchenykh. Natsionalnyi aviatsiynyi universytet. Kyiv*. 317-318.
- Sukhomlynskyi, V. A. (1972). Serdtse otdaiu detiam [I give my heart to children]. *K. : Radianska shkola. Vybr. tv. v 5 t. 3*. 244 s.
- Shcherban, P. (2014). Zastosuvannia ihrovykh tekhnolohii v osviti: istoriia i perspektyvy [Application of game technologies in education: history and prospects]. *Poltavskyi oblasnyi instytut pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity imeni M. V. Ostrohradskoho*, 308s.

M. Patrul, O. Kuzmych

DEVELOPMENT OF ATTENTION PROPERTIES IN PRESCHOOL CHILDREN BY MEANS OF GAME TECHNIQUES

Abstract

The presents the results of a theoretical analysis of the properties of attention and an empirical study of the development of preschoolers' attention properties by means of game techniques.

The purpose of the study is to theoretically analyse and empirically investigate the peculiarities of the development of preschoolers' attention properties, to develop and implement a correctional programme for the development of preschoolers' attention properties using game techniques.

The research procedure was based on a set of theoretical, empirical and statistical research methods. The theoretical study used theoretical and methodological analysis, synthesis of comparison, systematisation and generalisation of scientific literature on the problem of studying the properties of attention. At the stage of empirical research, observations, interviews, testing, and an experiment, which included a statement and a formative part, were used. At the stages of the establishing and formative experiments, special psychodiagnostic techniques were used: to diagnose the properties of attention in preschool children - "Pieron-Rooser Test" to determine the level of concentration of attention; "Bourdon's Correctional Test" to determine the level of attention stability; "Find and Count Shapes" technique to determine the level of attention span. The experimentally obtained data were processed using mathematical statistics methods: the Kolmogorov-Smirnov test to determine the type of data distribution, group comparison method (Mann-Whitney U to compare two independent samples).

The results. In the course of empirical research of preschoolers' attention properties development by means of game techniques, high levels of attention properties were revealed by the following indicators: concentration of attention - 50% of respondents; attention stability - 45%; attention volume - 55%. Medium levels: concentration - 40% of respondents; sustainability - 45%; volume - 35%. Low levels of attention properties: concentration - 10%; sustainability - 45%, volume - 10%. Thus, the next stage was the creation and implementation of a correctional programme for the development of attention properties using game techniques. Also, the effectiveness of the developed correctional development programme was evaluated using mathematical data processing.

Based on the results of the study, a conclusion was made about the effectiveness of the correctional programme for the development of attention properties using game techniques and recommended for use in the work of practical psychologists in preschool education institutions.

Keywords: properties of attention; preschoolers; game techniques; concentration of attention; correctional development programme; attention volume; attention stability; psychocorrection; attention.

DOI

УДК 159.9:378.091.31 (045)

В. Семиченко

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПОБУДОВИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДИДАКТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ КУРСУ «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ» У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Резюме

У статті розглянуто проблему проектування дидактичних моделей навчальних курсів, що входять до навчальних планів підготовки студентів-майбутніх психологів. Мета дослідження – критичний аналіз досвіду проектування змісту і структури на прикладі навчального курсу «Загальна психологія» у вищих навчальних закладах України. Завдання дослідження: визначити вихідні теоретичні позиції щодо специфіки і особливостей викладання курсу «Загальна психологія»; проаналізувати змістову складову робочих програм з навчального предмету «Загальна психологія», який викладається у ряді вищих навчальних закладів України; співставити логіку визначення структури курсу (базові теми, порядок їх представлення в змісті програм); здійснити критичний аналіз відповідних теоретичних моделей, узагальнити досвід проектування відповідної дидактичної моделі; визначити оптимальну структуру курсу. Методи дослідження: